

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Валентина ДРОТЕНКО, Олег КЕКОШ

**Методичні вказівки до написання курсових робіт
з навчальної дисципліни
«Філософія культури і мистецтва»**

для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» спеціальностей
023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
024 Хореографія

Дрогобич

2022

УДК

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 15 від 28 грудня 2021 р.)

Рецензенти:

Михайло СИДОР, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри культурології та мистецької освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Марія НАЗАРКЕВИЧ, докторка технічних наук, професорка, професорка кафедри інформаційних технологій видавничої справи, Навчально-наукового інституту комп'ютерних наук та інформаційних технологій НУ «Львівська політехніка»

Відповідальна за випуск:

Тетяна БІЛАН, кандидат філософських наук, доцент, доцентка кафедри культурології та мистецької освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

ДРОТЕНКО Валентина, КЕКОШ Олег.

Методичні вказівки до написання курсових робіт з навчальної дисципліни «Філософія культури і мистецтва» : для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» спеціальностей 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» та 024 «Хореографія» / Валентина Дротенко, Олег Кекош. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2021. 16 с.

Методичний посібник укладено відповідно до вимог освітньо-професійних програм «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво», «Хореографія» та згідно з робочою програмою навчальної дисципліни «Філософія культури і мистецтва» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Призначення посібника – допомогти здобувачам вищої освіти ефективно організувати свою роботу щодо написання курсової роботи та успішного її захисту.

ЗМІСТ

Вступ	3
Вибір теми курсової роботи.....	6
Вимоги до виконання курсової роботи.....	7
Вимоги до оформлення курсової роботи.....	10
Рекомендації та вимоги до створення і оформлення мультимедійної презентації.....	13
Рекомендовані джерела інформації.....	15
Додатки.....	16

Вступ

Курсова робота з навчальної дисципліни «*Філософія культури і мистецтва*» передбачена освітніми програмами і навчальними планами «*Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво*» та «*Хореографія*» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, розробленими на підставі стандартів вищої освіти, та змістовно відповідає робочій програмі навчальної дисципліни «*Філософія культури і мистецтва*».

Метою курсової роботи є розвинути у здобувачів майстерність стосовно:

- організації наукового дослідження філософського, культурологічного, мистецтвознавчого та професійно-практичного аспектів обраної проблеми галузі знань «Культура і мистецтво»;
- визначення ефективності та апробації сучасних теоретичних підходів та концепцій інтерпретації культурно-мистецьких феноменів і процесів;
- володіння категоріальним апаратом, методологією сучасного мистецтвознавчого аналізу стилістичних течій та художніх творів образотворчого та хореографічного мистецтва.

Виконання курсової роботи покликане *поглибити теоретичні знання* здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальностей 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація та 024 Хореографія, отримані у процесі вивчення навчальної дисципліни «*Філософія культури і мистецтва*», зокрема знання:

- основних шляхів інтерпретації художньо-естетичної культури у мистецтвознавчій, творчій та дослідницькій діяльності;
- закономірностей розвитку образотворення та аналізу сучасних мистецьких практик;
- провідних філософсько-культурологічних та художньо-естетичних систем і концепцій у художньо-творчій та мистецтвознавчій діяльності;

та виробити у здобувачів вищої освіти здатність *застосовувати ці знання* при вирішенні практичних завдань у сфері професійної діяльності, а саме:

- організовувати і демонструвати професійне спілкування щодо актуальних проблем філософії культури і мистецтва;
- послуговуватися науково-аналітичним апаратом філософії культури і мистецтва у практичній, науково-дослідницькій та мистецтвознавчій діяльності;
- засвідчувати уміння розв'язувати складні типові спеціалізовані задачі в мистецькій, дослідницькій та освітній галузях професійної діяльності;
- генерувати нові ідеї на основі сучасних досягнень науки та мистецтва.

Тематика курсових робіт щорічно оновлюється та затверджується на засіданні кафедри культурології та мистецької освіти.

Приклади тем:

1. Мистецтво і культура: соціально-культурна детермінація мистецтва
2. Мистецтво і філософія: діалектика художнього і філософського освоєння дійсності
3. Мистецтво і наука: прогностична функція художньої творчості
4. Мистецтво і мораль як аспекти духовності
5. Мистецтво і релігія: характер відносин і взаємодій
6. Від міфу до мистецтва: трансформація художньо-образного перетворення світу
7. Семіотична модель культури: знакові системи у мистецтві
8. Ігрова концепція мистецтва: історико-філософський аналіз
9. Художня творчість і науковий, технічний, технологічний прогрес
10. Символічна природа мистецтва
11. Семіотика візуальних мистецтв
12. Співвідношення естетичного і художнього в філософії мистецтва
13. Еволюція художніх стилів у мистецтві: культурологічний аналіз
14. Проблема художньої творчості у філософії постмодернізму
15. Проблема розуміння та інтерпретації мистецького твору
16. Культурна семантика як наука про знаково-комунікативну функцію мистецтва

- 17.Формування мистецької компетентності особистості
- 18.Характерні риси сучасного мистецтва та його зв'язок із сучасною культурою
- 19.Еволюція сучасного мистецтва та тенденції подальшого розвитку
- 20.Модернізм як вияв нової культурної парадигми
- 21.Філософське осмислення культурної ситуації постмодернізму
- 22.Естетичний світ людини доби техногенної цивілізації
- 23.Критика масової культури в сучасній філософії
- 24.Сучасна естетика про міметичну природу мистецтва
- 25.Концепція «аполлонівського» та «діонісійського» в мистецтві
- 26.Мистецтво і перспективи духовної еволюції культури
- 27.Семіотика хореографічного мистецтва та семантика танцювальної культури
- 28.Еволюція сучасного мистецтва та тенденції подальшого розвитку

Вибір теми курсової роботи

Здобувачам вищої освіти надається право самостійного вибору теми курсової роботи із затвердженого переліку або можливість запропонувати власну тему дослідження, аргументуючи її доцільність.

Після обрання теми здобувач отримує вичерпні рекомендації наукового керівника щодо процесу дослідження та написання курсової роботи. Зокрема, науковий керівник надає допомогу:

- у доборі наукової інформації щодо обраної теми;
- у складанні плану дослідження та графіку роботи над проблемою;
- здійснює систематичні консультації,
- визначає ступінь готовності курсової роботи до захисту.

Вимоги до виконання курсової роботи

Структура курсової роботи: титульна сторінка, зміст, вступ, два розділи, що складаються з підрозділів, висновки, список використаної літератури, додатки, презентація.

Титульний аркуш (перша сторінка курсової роботи) – це основне джерело бібліографічної інформації, необхідної для оброблення та пошуку документа, тому повинен містити такі відомості :

- а) назва міністерства і навчального закладу;
- б) прізвище, ім'я і по батькові автора;
- в) повна назва документа;
- г) підписи відповідальних осіб, включаючи керівника роботи;
- д) рік виконання курсової роботи.

Приклад оформлення титульного аркушу додається (ДОДАТОК А).

ВСТУП складає близько 1/10 обсягу роботи (2 – 3 сторінки) та містить обґрунтування актуальності теми, ступінь її вивченості (хто досліджував проблему), опис бібліографії (роботи яких авторів взяті за основу), мету і завдання та методи дослідження, опис об'єкта, предмета дослідження, методологічної основи, теоретичного та практичного значення роботи.

Актуальність – це науково-теоретична та/або практична значущість досліджуваної теми для сучасності. Обґрунтування актуальності теми – це відповідь на питання: чому ця проблема потребує вивчення? Опис актуальності доцільно починати так: «*актуальність теми / роботи полягає в .../ пов'язана з...*» тощо.

Ступінь вивченості проблеми має продемонструвати вивчення автором роботи достатньої теоретичної бази дослідження – знання найвідоміших дослідників, їхніх основних праць, головних положень, що стали основою курсового дослідження; усвідомлення тих аспектів проблеми, що вивчені науковцями недостатньо, або є спірними чи сумнівними.

Формулюючи *мету і завдання* роботи, слід використовувати такі дієслова: «*встановити*», «*розкрити*», «*виявити*», «*визначити*» тощо,

порівнюючи при цьому різні погляди на досліджувану проблему. Чітко сформульовані мета і завдання конкретизують актуальність теми, окреслюють шляхи її дослідження, забезпечують логічну структуру роботи та системність у викладі матеріалу. Наприклад: «виявлення умов формування (розвитку, виховання...) ...», «розроблення теоретичної моделі...», «вивчення динаміки розвитку...», «розкриття можливостей удосконалення...» тощо.

Частина завдань роботи стосується теоретичних аспектів, які розглядатимуться у **РОЗДІЛІ 1** (найчастіше – це розкриття структури, функцій, причин виникнення досліджуваного явища), інша – практичних аспектів, вирішення яких складатиме зміст **РОЗДІЛУ 2** (це – принципи та методи удосконалення досліджуваного явища, вироблення рекомендацій для практичного застосування у професійній діяльності). Загалом завдання повинні відповідати меті й сприяти її досягненню.

Методологія дослідження: загальнологічні методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, систематизації, класифікації, абстрагування, формалізації, узагальнення та моделювання, сходження від абстрактного до конкретного тощо.

Метод дослідження обумовлюється природою об'єкта дослідження через його взаємодію із суб'єктом дослідження. Тобто метод пізнання формується об'єктивно внаслідок пізнання активного взаємозв'язку «об'єкт – суб'єкт» і відображає рух думки дослідника до об'єкта на підставі сукупності правил та прийомів, ідей та принципів, що відображують об'єктивну дійсність.

Об'єктом курсової роботи є процес або явище, що містить проблемну ситуацію і потребує її вивчення. Об'єктом може бути окрема галузь наукових знань, або певна частина науково-теоретичних знань філософського, культурологічного та мистецтвознавчого змісту. Наприклад: «процес формування...», «процес функціонування...», «процес естетичного виховання...», «процес організації...» тощо.

Предметом курсової роботи є конкретні проблеми або питання соціокультурного, художньо-естетичного змісту, що впливають із теми

дослідження. Предмет дослідження збігається з обраною темою курсової роботи.

Щоб правильно визначити об'єкт і предмет дослідження, слід проаналізувати тему і мету, виявити конкретну область дослідження (це буде об'єкт) та визначити, що конкретно вивчається: явище, закономірність, взаємозв'язки тощо (це буде предмет дослідження).

Методологічною основою дослідження можуть служити наукові праці відомих вітчизняних та зарубіжних науковців; *теоретичною базою* – найважливіші публікації дослідників у фахових журналах, доповіді науковців на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях; *практичною базою* дослідження – конкретна сфера професійної діяльності, що потребує впровадження наукових результатів дослідження.

РОЗДІЛ 1 курсової роботи передбачає розгляд історії проблеми та формулювання її теоретичних засад, визначення ступеня опрацьованості проблеми у сучасній науковій літературі. Огляд літератури доречно завершити коротким висновком, який актуалізує проблематику дослідження. Важливо вивести ключові терміни і поняття проблеми та схарактеризувати їх сутність та логічний взаємозв'язок.

У **РОЗДІЛІ 2** слід детально окреслити науковий пошук згідно з встановленою метою та завданнями дослідження. Чітко означити та обґрунтувати умови і методи вирішення сформульованих завдань, форми і засоби досягнення визначеної мети, а також описати досвід їх впровадження у професійній діяльності.

У **ВИСНОВКАХ** (2 сторінки) слід:

сформулювати ступінь досягнення мети та вирішення завдань у вигляді конкретних тез, положень, що окреслюють основні наукові результати роботи;

визначити, які нові знання було отримано в ході дослідження, які припущення, гіпотези знайшли підтвердження;

сформулювати практичну значущість дослідження та можливість впровадження результатів; визначити перспективи дослідження проблеми.

Доцільно використовувати словосполучення: «Досліджено зв'язок ...», «Розкрито взаємовідношення...», «Продемонстровано розвиток...», «Аналіз наукової теми довів...» тощо.

Вимоги до оформлення курсової роботи

Роботу слід видрукувати на аркушах паперу формату А4 (210x297 мм), шрифтом *Times New Roman 14*, міжрядковий інтервал – 1,5. Поля: ліве – 25–30 мм, праве – 10–15мм, верхнє і нижнє – 20 мм. Обсяг курсової роботи близько 22–24 сторінок.

Нумерувати сторінки необхідно арабськими цифрами без знаку № у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. *Титульний аркуш* не нумерують, втім уводять до загальної нумерації. Нумерувати *розділи, підрозділи, пункти і підпункти, рисунки, таблиці* потрібно арабськими цифрами, а додатки – великими українськими літерами. Нумерація сторінок у додатках не проводиться.

Структурні фрагменти курсової роботи – *зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки* – порядкового номера у змісті роботи не мають.

Заголовки структурних фрагментів курсової роботи «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ**», «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**» друкують великими літерами симетрично до набору напівжирним шрифтом. Набір тексту слід виконувати із дотриманням певних правил:

- заголовки розділів друкують напівжирним шрифтом великими літерами без крапки в кінці і не підкреслювати;
- якщо заголовок складається із двох речень, в кінці першого ставиться крапка; перенесення слів у заголовку не допускається;
- заголовки підрозділів друкують напівжирним шрифтом з абзацу маленькими літерами (крім першої великої);

- заголовки відокремлювати від основного тексту зверху і знизу інтервалами;
- назви розділів, підрозділів не можна розташовувати у нижній частині сторінки, якщо після нього поміщається тільки один рядок тексту;
- номер розділу ставити після слова «РОЗДІЛ» без крапки і з нового рядка друкувати заголовки розділу.
- кожен розділ необхідно розпочинати з нової сторінки, відстань між заголовком і текстом та між підрозділами повинна бути один інтервал.

Посилання на літературні джерела слід оформляти так: [3, с. 63] – це значить, що цитата запозичена із 63-ї сторінки 3-го джерела у списку літератури. Посилаючись на кілька видань, слід указати порядкові номери за списком джерел: [5; 7; 10; 23]. Використовуючи Інтернет ресурс, посилання вписувати так: [23], де 23 – це номер джерела у списку.

Текст цитати розпочинати і завершувати лапками («...»), зберігаючи особливість авторського написання. Пропущені слова, речення, абзаци при цитуванні потрібно позначити трьома крапками – / ... / – у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, в кінці). Непряме цитування так само потребує відповідного посилання на джерело, максимально адекватного і чіткого переказу думки автора, тактовного судження стосовно його твердження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (до 20 джерел) подають у вигляді бібліографічного запису відповідно до вимог наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року №40. Доцільно використати Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015»
Приклади оформлення:

а) книги:

1. Ільїна Г. В. Візуальне мислення в філософсько-освітніх контекстах сучасності. *Критичне мислення: освіта, творчість, цінності* : монографія / За заг. ред. В. Г. Кременя ; Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. С. 201–256.

2. Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: навч. посібник: у 3 ч. Ч. 2. Львів, 2004. 268 с.

б) тези доповідей, матеріали конференцій:

1. Дротенко В. І. Методологія досліджень проблеми візуальності новітньої культури. *Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «About the problems of science and practice, tasks and ways to solve them», 26-30 жовтня 2020 р., Мілан, Італія.* URL : <https://isg-konf.com/scheduled-conference/>

в) статті із періодичних видань:

1. Баль Мике. Визуальный эссенциализм и объект визуальных исследований. *Логос.* 2012. №1[85]. С. 212 – 249.

2. Скоп П. Становлення традицій мистецького стилю маньєризм в сакральному живописі поч. XVII ст. Західної України. *Народознавчі зошити.* 2011. №1. С. 101–107. URL: http://nbuv.gov.ua/ujrn/nazo_2011_1_10

д) електронні ресурси:

1. Вертов Дзига. Киноки. Переворот. URL: http://www.vertov.ru/dziga_vertov (дата звернення 20.10.2020).

2. Осадча О. А. Основні художні методи створення просторової складової ікони. [Електронний ресурс]: публікації. URL: <http://artishelen.com/publications/osnovni-hudozhni-metody-stvorennya-prostorovoyi-skladovoyi-ikony>

е) автореферати дисертацій та дисертації:

1. Руско Н. М. Особливості галицького іконопису кінця XIX – початку XX століть: філософсько-релігійознавчий контекст: дис. ... канд. філософ. наук: 09.00.11. Острог, 2015. 196 с. URL: https://www.oa.edu.ua/doc/dis/rusko_n_m.pdf

2. Тріска О. Народна ікона на склі другої половини XVIII – XIX століття: європейський контекст [Текст]: дис. ... канд. мистецтвознав.: 17.00.06. Львів, 2009. 178 с.

Джерела можна розміщувати:

- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (такий спосіб найпоширеніший та універсальний);
- у хронологічному порядку;
- за послідовністю посилань у тексті.

Щоб підкреслити новизну роботи, до переліку джерел слід долучити літературні джерела за поточний рік або 2 – 3 останні роки.

ДОДАТКИ – це фактичний або статистичний матеріал, значний за обсягом, і тому розміщують його у кінці роботи у вигляді ксерокопій, схем, діаграм, таблиць тощо.

Рекомендації та вимоги до створення і оформлення мультимедійної презентації

Мультимедійна презентація може вміщувати текстові матеріали, фотографії, малюнки, діаграми, слайд-шоу, звукове оформлення, відео фрагменти, анімацію, тривимірну графіку. Вирішальна властивість презентації, що вирізняє її серед інших способів подання інформації, – це інтерактивність та змістовна насиченість. Мультимедійна презентація опрацьовує досліджувані матеріали; додає ефективності й об'єктивності поняттям та судженням, твердженням та переконанням наукового дослідження; розвиває творче мислення, формує його операційний стиль.

Правила оформлення презентацій опираються на вивірені атрибути сприймання людиною інформації. Для створення презентації використовується програма Microsoft Office PowerPoint. Насамперед, слід ретельно спланувати презентацію: 1) яку інформацію варто анонсувати на кожному слайді; 2) який ілюстративний матеріал для цього годиться; 3) як доцільно сформувати текст слайдів тощо.

Титульний слайд презентації уміщує тему презентації та її автора, навчальний заклад тощо. *Завершальний* слайд демонструє використані джерела інформації та ілюстративного матеріалу.

Інформаційні слайди містять таку реляцію: мета курсової роботи; план; література, інтернет ресурси; текстові та ілюстративні матеріали, таблиці, визначення, висновки. На кожному інформаційному слайді варто вказати його номер у правому верхньому кутку. Не слід створювати одноманітну та об'ємну презентацію. Оптимально вона повинна вміщувати 10–20 слайдів.

Текст слайдів та їх заголовки повинні бути комфортними для читання. Тому для оформлення тексту на слайді доцільно зосередитись на виборі шрифту для заголовків, для основного тексту, на підборі параметрів для шрифту в заголовках та в основному тексті та на їхньому оптимальному поєднанні.

Варто використовувати шрифти Times New Roman, Tahoma, Arial, Arial Narrow, Verdana. Для всієї презентації слід використовувати один стиль шрифту. Для заголовків – **напівжирний** шрифт; для логічного наголосу, формулюючи основні положення, означення тощо – *курсив*; для ключової інформації – звичайний шрифт.

Рекомендовані параметри шрифтів : заголовок слайда – 22–30 pt; текст – 18–22 pt; номер слайда – 14–16 pt; інформація в таблицях – 18–22 pt.

Доцільно використовувати полуторний міжрядковий інтервал, щоб полегшити сприйняття інформації.

Створюючи текст слайду, слід дотримуватися таких правил:

- уживати короткі слова та прості речення;
- рядок має містити 6–8 слів;
- на слайді має бути не більше 6–8 рядків;
- загальна кількість слів не повинна перевищувати 50;
- дієслова вживати в одній часовій формі;
- текст без переносів у словах вирівнювати по ширині.

Доступність повідомлення на слайді забезпечує логічна структурованість наукового тексту, його лаконічність і, водночас, ґрунтовність, дотримання правил орфографії, пунктуації та скорочень.

Рекомендовані джерела інформації

1. 10 порад по дизайну презентацій (для кращої подачі). URL: <https://business.tutsplus.com/uk/tutorials/10-presentation-design-tips-for-the-best-pitch-deck--cms-24860>
2. Приклади оформлення бібліографічного опису відповідно до ДСТУ 8302:2015. URL: <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/>
3. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навчально-методичний посібник. К. : НАДУ, 2008. 184 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/c0815324-6801-436a-9214-67c1bb53edb7.pdf

Навчальне видання

Валентина ДРОТЕНКО, Олег КЕКОШ

**Методичні вказівки до написання курсових робіт
з навчальної дисципліни
«Філософія культури і мистецтва»**

для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» спеціальностей
023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
024 Хореографія

**Редакційно-видавничий відділ
Дрогобицького державного
педагогічного університету імені Івана Франка**

Головний редактор
Ірина НЕВМЕРЖИЦЬКА

Редактор
Уляна КУЦИК

Здано до набору 30.12.2021 р. Підписано до друку 20.01.2022 р. Формат 60х90. Папір офсетний. Гарнітура Times. Наклад 50 прим. Ум. друк. арк. 1,12. Зам.1

Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Свідоцтво про внесення об'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №5140 від 01.07.2016 р.). 82100, Дрогобич, вул. І. Франка, 24. к.42